

4. Smith D. R., Pendry J. B., Wiltshire M. C. K. *Metamaterials and Negative Refractive Index*. Science, 2004, Vol. 305(5685), pp. 788–792.

5. Tipler P. A., Mosca G. *Physics for Scientists and Engineers*. 6th ed. New York: W. H. Freeman, 2007. – С. 102–105, 450–455.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-606-8-31>

СТАРТАП-ДОСВІД УКРАЇНИ В КРЕАТИВНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ІНСТРУМЕНТИ, ПРАКТИКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ¹

Паламарчук Оксана Степанівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та управління бізнесом,
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Стартап – молода компанія, головною метою якої є розробка та впровадження інноваційних рішень чи продуктів. До характерних ознак, притаманних стартапам відносять: вік – завжди молода компанія, не має тривалої історії; зростання – масштабується прискореними темпами, де мета – не швидка окупність, а саме охоплення ринку; інновації – пропонування виключно унікальних рішень з використанням інноваційних технологій; економічність – початок з мінімальними вкладеннями, де метою є залучення стороннього фінансування); невизначеність – завжди високий ризик для інвестора, складність передбачити зростання стартапу.

Стартапи в креативній економіці – це підприємства, що використовують творчість, інновації та технології для створення нових продуктів, послуг або бізнес-моделей. Вони відіграють ключову роль у розвитку креативної економіки, сприяючи її зростанню та створенню нових робочих місць.

Серед основних напрямків стартапів у креативній економіці виділяються: індустрія розваг (розробка відеоігор, віртуальна реальність, онлайн-трансляції); медіа та контент (цифровий контент, соціальні мережі, видавнича діяльність); дизайн та архітектура (інтер'єрний дизайн, промисловий дизайн, архітектурні проекти); мода

¹ Дослідження було проведено в рамках модуля Жана Моне «Динамічні креативні індустрії: Розкриття потенціалу економіки ЄС та виклики для України» (№ 101172651 – ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH)

та мистецтво (бренди одягу, виставки, арт-проекти); реклама та маркетинг (рекламні кампанії, цифровий маркетинг); ІТ-сектор (програмне забезпечення, веб-розробка, мобільні додатки) [2].

Екосистема стартапів – це сукупність взаємопов’язаних елементів, що забезпечують створення, розвиток та фінансування інноваційних проєктів. Основні складові включають підприємців, інвесторів (венчурні фонди, ангели), інфраструктуру (акселератори, коворкінги), університети, державну підтримку та корпоративних партнерів, які спільно формують середовище для високотехнологічного бізнесу. Екосистема стартапів формується людьми, стартапами на різних стадіях і різними типами організацій у місці (фізичному та/або віртуальному), які взаємодіють як система для створення нових стартап-компаній та процвітання існуючих. Сильна екосистема стартапів складається не лише з самих стартапів, а й організацій, які пропонують ресурси, можливості для спілкування та доступ до фінансування. Кількісна оцінка вимірює рівень активності в екосистемі, оцінюючи участь й залучення її ключових гравців і зацікавлених сторін. Світове стартап-середовище зазнає змін у результаті революції в підприємстві.

Стартапи відіграють ключову роль у сучасній економіці, забезпечуючи динамічність і стимулюючи інновації. Багато стартапів сьогодні надають пріоритет соціальній відповідальності та екологічній стійкості, маючи на меті створення позитивних змін у світі, одночасно забезпечуючи прибуток. Щодо інвестування, то підходи до глобальних стратегій у залученні коштів різняться в Україні, США та Європі [4].

Україна: Умови ведення бізнесу тут вимагають гнучкості та інноваційності. Основні механізми фінансування – міжнародні гранти, акселераційні програми та локальні бізнес-ангели. Інвестори зосереджені на стартапах, які мають потенціал для швидкої адаптації.

США: Венчурні фонди США, такі як Sequoia Capital та Andreessen Horowitz, вкладають великі кошти у стартапи на ранніх стадіях. Проте конкуренція вкрай висока і компанії повинні демонструвати не лише технологічну перевагу, а й швидке масштабування.

Європа: Основна увага приділяється стабільності, екологічності та соціальному впливу. Європейські фонди часто фінансують проєкти, які відповідають ESG-стандартам (екологічні, соціальні та управлінські критерії).

Геополітичне середовище та орієнтація стали досить непередбачуваними. До війни українська стартап-екосистема була на підйомі. Ще у 2021 році Україна впевнено закріпилася на міжнародній стартап-мапі. За даними Global Innovation Index та Міністерства цифрової трансформації України, загальна вартість українських стартапів досягала 27,1 млрд євро, а кількість активних проєктів

перевищувала 1500. Країна стабільно входила у ТОП-50 країн світу за інноваційністю, а її розробники користувалися довірою серед західних інвесторів.

До повномасштабного вторгнення Україна була одним із найпотужніших центрів стартап-активності в Східній Європі. ІТ-галузь домінувала, охоплюючи майже третину всіх проєктів. Фінтех стрімко набирив обертів завдяки буму цифрових платежів і мобільного банкінгу. Агротехнології приваблювали капітал через величезний експортний потенціал країни, тоді як біотехнологічні компанії створювали проривні рішення – від інноваційних протезів до систем моніторингу здоров'я. Креативний сектор задавав тренди, використовуючи AI та VR, щоб вивести українські продукти на міжнародний рівень. Це була не просто екосистема – це була територія прориву, де народжувалися глобальні компанії [1].

24 лютого 2022 року стало переломним моментом для української стартап-екосистеми. Раптовий удар змусив сотні компаній зупинитися: зруйновані офіси, розпорошені команди, втрачені клієнти, заблоковані ринки. За даними Міністерства цифрової трансформації, 40% стартапів змушені були припинити діяльність у перші місяці війни. Але навіть у найтемніші часи українські підприємці знаходили шляхи до відновлення. До кінця 2022 року частина з них перегрупувалася, змінила стратегію, адаптувала продукти й повернулася у гру вже з новими правилами. Основними драйверами відновлення стали релокація стартапів, вихід на міжнародні ринки та розвиток оборонних технологій. Українські стартапи навчилися працювати в умовах невизначеності, швидко адаптуючи фінансові стратегії до нових викликів. Традиційні методи залучення коштів поступово доповнюються нестандартними підходами, що дозволяють залишатися на плаву навіть під час турбулентності.

На сьогодні українські стартапи сфокусувалися на стратегічно важливих напрямках, що гарантують стійкість країни. Оборонні розробки, кібербезпека, фінтех, HealthTech та агротехнології стали головними точками зростання, привертаючи як державні, так і міжнародні інвестиції. Акцент змістився на технології, що забезпечують безпеку, фінансову стабільність та розвиток стратегічних галузей. Збільшення фінансування цих сфер є ключовим фактором для збереження інвестиційної привабливості української стартап-екосистеми. Український фонд стартапів (USF) став частиною Європейського альянсу національних стартап-асоціацій (ESNA), до якого входять 26 країн ЄС, Ісландія та Україна. Наша держава увійшла до ТОП-5 країн Європи за сприятливими умовами для стартапів за 2024р [3].

У світі, де інноваційні рішення здатні змінити цілі індустрії та стимулювати економічне зростання, запуск стартапу – це глобальне

явище. В Україні спостерігається значне зрушення у бік використання стартапів як рушійної сили економічного зростання та інновацій. Це свідчить про визнання цінності стартапів у створенні робочих місць, стимулювання технологічних досліджень і вдосконалення традиційних галузей.

Література:

1. Fintechinsider. URL : <https://fintechinsider.com.ua/>
2. Startupranking. URL : <https://www.startupranking.com/>
3. Україна увійшла до топ-4 країн Європи за сприятливими умовами для стартапів – звіт ESNA. URL : <https://ain.ua/2025/02/21/ukraine-startups-esna/>
4. Як українські стартапи залучають інвестиції в умовах нестабільності. URL : <https://fbc.biz.ua/news/dumki/yak-ukrayinski-startapi-zaluchayut-investitsiyi-v-umovah-nestabilnosti/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-606-8-32>

СИНЕРГІЯ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Панюк Тетяна Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,

член кореспондент Академії економічних наук України

Рівненський державний гуманітарний університет

м. Рівне, Україна

Система освіти в Україні займає ключове місце у розвитку економіки та суспільства, акумулюючи значні людські, інтелектуальні та інфраструктурні ресурси. Вона охоплює широкий спектр інституцій – освітні заклади різних рівнів, науково-дослідні центри, управлінські структури, а також установи підвищення кваліфікації. Освіта виступає одним із визначальних критеріїв розвитку держави, оскільки її якість безпосередньо впливає на рівень добробуту населення, культурний і духовний стан суспільства, а також темпи економічного, науково-технологічного та соціального розвитку.

В сучасних умовах роль освіти суттєво зростає у зв'язку з переходом до економіки знань, де ключовим ресурсом стає людський капітал. Якість освіти, рівень інтелектуального розвитку населення, здатність до